

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3328/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.VIII.10.103/2022/7. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók a jogi képviselőjük (Nagyné dr. Lukács Anna ügyvéd) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be.
- [2] Az indítványozók a bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.VIII.10.103/2022/7. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték. Álláspontjuk szerint a támadott ítélet ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, a T) cikk (2) bekezdésével, a XIII. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [3] 1.1. A 2023. február 2-án benyújtott alkotmányjogi panasz szerint mindhárom indítványozó takarékszövetkezet munkaviszonyban álló vezető tisztségviselője volt. A takarékszövetkezet 2019. október 31. napjával beolvadt a Takarékbán Zrt. (alperes) szervezetébe. Munkaviszonyuk a takarékszövetkezet igazgatósága 2019. október 25. napján hozott döntése alapján közös megegyezéssel megszűnt, emellett sor került a belső javadalmazási szabályoknak megfelelő juttatásuk megállapítására. A jogutód a juttatást nem fizette meg, ezért az indítványozók (felperesek) pert indítottak munkabér, illetmény és egyéb anyagi juttatások megfizetése iránt. A Szekszárdi Törvényszék a keresetnek helyt adott (31.M.70.024/2020/60.), a Pécsi Ítéltábla az ítéletet helyben hagyta (Mf.I.30.022/2022/6/I.). A Kúria – az alperes felülvizsgálati kérelme alapján – a Pécsi Ítéltábla Mf.I.30.022/2022/6/I. számú ítéletének azon rendelkezését, amellyel a Szekszárdi Törvényszék kiegészített 31.M.70.024/2020/60. számú ítéletének az érvényes megállapodásokra alapított kereseti kérelmeknek helytadó döntését helyben hagyta, az elsőfokú bíróság ítéletére kiterjedően – a perköltséget és illetékfizetési kötelezettséget is érintően – hatályon kívül helyezte, és megállapította, hogy a peres felek között 2019. október 25-én kötött munkaviszonyt megszüntető megállapodások érvénytelenek. Egyebekben, az elsőfokú bíróságot az érvénytelen megállapodáshoz kapcsolódó kereseti kérelem és a viszontkereset tekintetében a perfelvételi szaktól kezdődően új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [4] A Kúria részítéletét az indítványozóknak 2023. január 20-án kézbesítették.
- [5] 1.2. Ezt követően fordultak az indítványozók az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz a következőképpen tartalmazza szövegszerűen az Abtv. 29. §-ában előírt, a panasz befogadásához szükséges, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés megjelölését.
- [6] A panasz (a második oldalán) az Abtv. 29. §-ával kapcsolatban ezt írja: „a leglényegesebb kérdés – az alaptörvény-ellenesség kapcsán – az, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban figyelmen kívül hagyhatja-e az Mt. [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény] 20. §-a eddig nagyon is egységes, kétségeket fel nem vető értelmezését és alkalmazását; alaptörvény-ellenesen figyelmen kívül hagyhatja-e a joghierarchiát és az ebből adódó szabályozási követelményeket; sem az Alaptörvényben, sem munkaügyi törvényben jogszabálynak el nem ismert, jogszabályi felhatalmazás nélküli tárgykörben hozott ún. Irányelvvel döntésében felülírhatja-e a törvényi, elsősorban a Munka Törvénykönyve és a Ptk. rendelkezését. Amennyiben így lenne, ez olyan jogszabályi felhatalmazás és keretrendszer nélküli bírói döntéshez vezetne, amely az Alaptörvény 28. cikkének nem felel meg, mert ilyen jogértelmezés és alkalmazás határozottan eltér a vonatkozó törvényi szintű jogszabályoktól és jogalkalmazástól.”

- [7] A panasz a 10. oldalán – a pertörténet, a tényállás, a kereset és az ellenkérelem, a felperesek egyes, perbeli előadásai, a jogszabályok, belső szabályzatok törvényi háttere, az Integrációs Szervezet tagjaira irányadó irányelvek, a Kúria részítélete rövid ismertetése és bírálata után – összefoglalásként azzal érvel, hogy a Kúria részítélete önkényesen eltért az anyagi jogi szabályok alkalmazásától, a jogértelmezése egyedi és kétséges, az ítéleti döntés jogi alapja és indokolása anyagi jogszabályokkal nem alátámasztott. Önkényesség és ezáltal tisztességtelenné válik a bírói döntés, ha valamely, az adott kötelezően alkalmazandó jogszabályi rendelkezést hagy figyelmen kívül, vagy ad neki törvényi alapok nélkül más értelmezést, és helyette a jogvitát olyan rendelkezés alapján dönti el, mely az adott ügyre nyilvánvalóan nem alkalmazható. A bírósági jogértelmezés a rá vonatkozó, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, emiatt *contra constitutionem* vált önkényessé, és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozta az indítványozóknál.
- [8] A panasz idézi az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatát. A panasz szerint a konkrét esetben a megsértett jogszabályok – különösen az Mt. 20. § (1) és (2) bekezdése – egyértelműek és pontosak. A megsértett jogszabályok tekintetében mérlegelésre sem indok, sem lehetőség nincs, a kérdéses jogszabályhelyek vonatkozásában a Kúria értelmezésének nem lehet helye. A részítélet indokolása nem tényszerű, és fontos körülmény tekintetében hiányos. A Kúria olyan irányelv szintű feltételt határozott meg a munkáltatói jogkör gyakorlója törvényben biztosított önálló eljárása tekintetében, mely a jogszabályok egybevetése és az Alaptörvény figyelembe vételével arra jogi alapot nem adott, és példa nélküli.
- [9] Az Mt. 20. § (1) bekezdése szerint a munkáltató képviselőjében jognyilatkozat tételére a munkáltatói jogkör gyakorlója jogosult. A (2) bekezdés kimondja, hogy a munkáltatói joggyakorlás rendjét – a jogszabályok keretei között – a munkáltató határozza meg.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [11] 2.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti. Az indítványozókra, mint felperesekre a bíróság támadott határozata kiterjed, így érintettnek minősülnek, a támadott határozat alkotmánybírósági vizsgálat tárgyát képezheti. Az indítvány a határozott kérelem tekintetében tartalmaz hivatkozást az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, a sérelmezett bírói döntést, indokolja Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a bírói döntések megsemmisítését.
- [12] 2.2. Az Ügyrend 32. § (3) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el, továbbá – arra tekintettel, hogy az eljárás még folyamatban van – a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben. Ezen esetekben a benyújtott alkotmányjogi panasz soron kívül, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül is visszautasítható. Az Alkotmánybíróság 23/2018. (XII. 28.) AB határozatában kimondta, hogy az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján általában nincs helye alkotmányjogi panasz benyújtásának a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben, mert az eljárás ebben az esetben még folyamatban van, azonban kivételesen nem támasztható az indítványozóval szemben az az elvárás, hogy csak az új eljárás követő rendes jogorvoslati lehetőségek kimerítése után nyújthassa be alkotmányjogi panaszát, mert az alkotmányjogi panaszában kifejtett alaptörvény-ellenes sérelem tekintetében az eljárás lényegében már lezárult, továbbá a Kúria iránymutatásának megfelelően lebonyolított új eljárásban már kizárt az alaptörvény-ellenesség orvoslása. A Kúria ítéletének megfelelően megismételt eljárásban hozott döntés szükségképpen alaptörvény-ellenes lenne [23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [16]]. Mindezt megerősítette az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalása is.

- [13] A jelen esetben a panasz olyan részítélet ellen irányul, amely az ügyben felmerült egyik jogkérdésről érdemben döntés mellett utasította az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára. Ezért a Kúria részítélete elleni panasz nem utasítható vissza abból az okból, hogy az eljárás más kérdésekben még folyamatban van.
- [14] A hivatkozott döntés, illetve teljes ülési állásfoglalás értelmében tehát – noha az alapul fekvő eljárás végérvényesen nem zárult le a támadott bírósági döntéssel – vizsgálható a kúriai részítélet.
- [15] 2.3. Az indítványban foglaltakkal összefüggésben nem tartalmaz ugyanakkor Alaptörvényben biztosított jogot és ekként alkotmányjogi panasz alapját sem képezheti a jelen esetben előadott indítványozói érvelés alapján az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, valamint a T) cikk (2) bekezdése és 28. cikke; e rendelkezéseket az indítványozók kérelmük további alátámasztásaként jelölték meg, így ezeket a hivatkozásokat nem lehet önálló indítványi elemnek tekinteni {22/2021. (VII. 13.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]; 3252/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [21]; 3068/2022. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [13]}.
- [16] 2.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] A tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog panaszban hivatkozott alaptörvényi szabálya [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése] olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes” {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]}. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte: elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [18] Mindemellett az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és a 28. cikk szerinti – bíróságoknak címzett – értelmezési szabály természetes fogalmi egységet alkotnak. Utóbbi ugyan önmagában nem tekinthető olyan, Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}, azonban a jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek.
- [19] Mivel az Alkotmánybíróság nem vonhatja el a rendes bíróságok jogértelmezési hatáskörét, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki – ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők mellett újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3204/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [27]} –, és mivel nem tekinti az Abtv. 29. § szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek azt, ha az indítványozó az eljáró bíróság téves jogértelmezését sérelmezve a számára kedvezőtlen döntés megváltoztatását kívánja elérni {3241/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [15]}, továbbá mivel több határozatában is kimondta már, hogy az, hogy „a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem” {148/D/2011. AB határozat, ABH 2011, 2347, 2352; 3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]; 3290/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [20]}; ezért az Alkotmánybíróság különbséget tesz *contra legem* és *contra constitutionem* jogértelmezés között, és csak az utóbbit tekinti az alkotmányossági jogsérelem szintjére felérőnek.
- [20] A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban, amelyre az indítvány utal, az Alkotmánybíróság három, egymást erősítő feltétel együttes fennállását követelte meg annak megállapításához, hogy a bíróság *contra legem* jogalkalmazása felérjen az alkotmányossági sérelem szintjére, és megállapítható legyen az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme. Ezek: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat

nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozzanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte [20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; legutóbb megerősítette: 3044/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]].

- [21] A jelen ügyben a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy eme együttes feltételek a panaszra okot adó esetben a Kúria ítéletével összefüggésben fennállnak. A panasz a tartalma szerint a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezete (SZHISZ) jogosultságát vitatja irányelvek alkotására, különösen a 22/2017. és 4/2018. számú irányelvet, a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló az 2013. évi CXXXV. törvény egyes szabályai tükrében, és ezeknek a kúriai részítélet szerinti (Indokolás [91]–[92]) figyelembe vételét kifogásolja az Mt. 20. §-a alkalmazásában. Ezek olyan, szakjogi, törvényértelmezési kérdések, amelyek kívül esnek az alkotmánybíróági felülvizsgálat körén.
- [22] Az indítványozók által felhívott indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme pedig akkor merülhet fel, ha a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal nem vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában nem ad számot. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket [pl. 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [30]; 3070/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [21]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. A Kúria indokolta a részítéletet (Indokolás [89]–[100]), kitért arra is, hogy a peres felek között 2019. október 25-én kötött munkaviszonyt megszüntető megállapodások miatt érvénytelenek (Indokolás [88], [96]–[99]).
- [23] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírószági ügyszám: IV/358/2023.

